

Obsah

Úvod	11
1 Socioterapie a sociální práce	14
1.1 Socioterapie	16
1.1.1 Definice sociální terapie	16
1.1.2 První podněty z kybernetiky, konstruktivistické teorie poznání a z teorie živých systémů	18
1.1.3 Význam socioterapie	20
1.2 Vliv prostředí a vznik sociálního systému.....	28
1.3 Sociální práce jako sociální doména	29
2 Filozofické, vědecké a psychologické zdroje poradenství a terapie.....	31
2.1 Filozofické a vědecké základy účinné práce s lidmi	32
2.1.1 Sókratovy dialogy a souvislost s porodním uměním terapeutů	32
2.1.2 Platónovy ideje a naše přesvědčení o správném vnímání skutečnosti	40
2.1.3 Inspirace z Nového Zákona.....	48
2.1.4 Existencialismus.....	54
2.1.5 Fenomenologie	62
2.1.6 Krize věd a změna paradigmatu současné vědy.....	63
2.1.6.1 Teorie relativity.....	66
2.1.6.2 Kvantová fyzika.....	67
2.1.7 Systémové vědy a systemika	74
2.1.7.1 Kybernetika I. a II. řádu	77
2.1.7.2 Teorie chaosu a emergence.....	83
2.1.7.3 Autopoiéza jako sebeutváření a sebeorganizace živých systémů.....	86
2.1.7.4 Teorie sociálních systémů	88
2.1.7.5 Systemika	89
2.1.8 Jazykový obrat ve filozofii a komunikační teorie	90
2.1.9 Konstruktivismus	91
2.1.10 Paměťové pojetí vývoje a Jungova psychologie.....	92
2.2 Nejužívanější psychologické školy respektující sebeorganizaci	98
2.2.1 PCA — humanistická psychologie Carla Rogerse	99
2.2.1.1 Encounter groups a budování komunit	104

2.2.2	Gestalt terapie	106
2.2.3	Rodinné a systemické přístupy	110
2.2.3.1	Rodinná terapie	110
2.2.3.2	Systemická terapie a koučování	111
2.2.3.3	Systemické konstelace	112
2.2.4	Ericksonská strategická terapie	121
2.2.5	NLP (neurolingvistické programování)	132
2.3	Co z toho všeho vyplývá pro terapii a poradenství	133
2.3.1	Direktivní a nedirektivní přístupy	133
2.3.1.1	Direktivní přístup	133
2.3.1.2	Nedirektivní přístup	134
2.3.2	Vedení a podpora	135
2.3.3	Předávání a přebírání odpovědnosti a proaktivita	137
2.3.4	První principy terapeutického rozhovoru	143
3	Průběh terapeutického a poradenského rozhovoru	145
3.1	Přístup terapeuta	145
3.1.1	Postoje ke klientům	146
3.1.2	Terapeutovy kompetence	146
3.2	Druhy otázek	147
3.2.1	Uzavřené a otevřené otázky	148
3.2.2	Instruktivní otázky	149
3.2.3	Otázky zjišťovací	150
3.2.4	Konstruktivní otázky	150
3.2.4.1	Otázky na výjimky	152
3.2.4.2	Otázky na zdroje	152
3.3	Základní struktura rozhovoru	153
3.3.1	Zadání třetích stran	154
3.3.2	Navázání vztahu a nastavení úvodních rámců spolupráce	155
3.3.3	Shromažďování podnětů	158
3.3.3.1	Když klient nechce nic řešit	160
3.3.3.2	Když klient chce, aby se změnil druzí	162
3.3.4	Dohoda o žádosti	163
3.3.5	Formulování zakázky	164
3.3.5.1	Konstruktivní otázky při formulování zakázky	166
3.3.5.2	Základní zásady tvorby zakázky	169
3.3.5.3	Model GROW	172
3.3.5.4	Upřesňování zakázek s použitím škály	173
3.3.6	Vyjednání kontraktu	174
3.3.7	Realizace zakázky podle kontraktu	176
3.3.8	Závěrečná zpětná vazba	177
3.4	Reflexe	178

3.4.1	Sebereflexe terapeuta.....	183
3.5	Podrobněji k práci se zadáním třetích stran.....	186
3.5.1	Zadání, které může klient přijmout za své.....	186
3.5.1.1	Vyjednání zadání	187
3.5.1.2	Formulace zadání.....	193
3.5.1.3	Předání zadání klientovi.....	194
3.5.1.4	Práce se zadáním v průběhu rozhovoru	195
3.5.1.5	Zhodnocení zadání v závěrečné zpětné vazbě.....	195
3.5.2	Specifika rozhovoru ve formě vedení.....	195
4	Další poradenské a terapeutické nástroje a techniky	198
4.1	Mít inspirativní zadání	198
4.2	Poskytnout přijetí a navázat vztah	200
4.3	Otevřené otázky namísto instrukcí a rad	201
4.4	Zaměření na řešení místo na problém	202
4.5	Důkladný popis žádoucích výstupů a cílů.....	205
4.6	Použití škály	206
4.7	Hledání výjimek a vnitřních zdrojů	207
4.8	Malý rozdíl, který může způsobit velký rozdíl	207
4.9	Představivost v práci s minulostí a budoucností	209
4.9.1	Představivost v budoucnosti	209
4.9.2	Využití minulých vzpomínek pro konstruování v přítomnosti.....	209
4.9.3	Uzavírání tvarů a rituály.....	210
4.10	Důraz na uvědomování si a prožívání v přítomnosti.....	210
4.11	Vymýšlení tvořivých experimentů	214
4.12	Kotvení zdrojů	215
4.13	Co pozitivního z minulosti mi tato situace připomíná	216
4.14	Začít nové raději než končit se starým.....	219
4.15	Změny kontextů	221
4.16	Zkoumání polarit	222
4.17	Přerámování	224
4.18	Využití externích vzorů a vžívání se do druhých.....	225
4.19	Konstruování možností.....	226
4.20	Otázka na zázrak.....	227
4.21	Moc slov, víry a rozhodnutí.....	227
4.22	Klíčová slova nesoucí význam a energetické zkratky	229
4.23	Psychologická práce s pozitivní energií	231
4.24	Narušení rovnováhy systému — paradoxní předpisy, provokace a překvapivé intervence	233
4.24.1	Vše, co se děje, je žádoucí — přivítání symptomu i odporu	233
4.24.2	Strach, že ji zavrou do bedny, aneb „Stop it!“	234
4.25	Jakou moc má pouhé pozorování a předstírání	240

4.26	Metafory, analogie a podobenství	241
4.27	Narativní forma práce s příběhy	243
4.28	Externalizace problému	244
4.29	Rozhovor mezi jednotlivými částmi osobnosti	245
4.29.1	Transformace pomocí vnitřního zrcadla	246
4.30	Fantazie, imaginace, vizualizace, sny a utkvělé představy	248
4.31	Pravidelnost, „domácí úkoly“ na mezidobí a vykazatelnost	249
4.32	Ocenění, uznání a povzbuzování není nikdy dost	250
4.33	Reflexe a nabídka alternativ	251
4.34	Závěrečná zpětná vazba a intervence	252
5	Práce se specifickými skupinami klientů	255
5.1	Rodiny a děti	255
5.2	Osoby s postižením	259
5.3	Lidé v obtížných životních situacích	263
5.3.1	Specifika práce s lidmi bez přístřeší	263
5.3.2	Oběti zneužívání, prostitute a AIDS	265
5.4	Osoby se závislostí	266
5.5	Senioři	268
6	O autorech	272
6.1.1	Milan Bobek	272
6.1.2	Petr Peniška	272
7	Doporučená literatura	274
8	Recenze nakladatele	279